

Advies betreffende de inplanting van 10 windturbines in de haven van Antwerpen

Nummer:	INBO.A.2014.24
Datum advisering:	26 februari 2014
Auteur(s):	Joris Everaert
Contact:	Niko Boone (niko.boone@inbo.be)
Kenmerk aanvraag:	ANB-INBO-BEL-2014-20
Geadresseerden:	Agentschap voor Natuur en Bos Provinciale Dienst Antwerpen T.a.v. Karolien Van Kerckhove Lange kievitstraat 111-113 bus 63 2018 Antwerpen karolien.vankerckhove@lne.vlaanderen.be
Cc:	Agentschap voor Natuur en Bos Carl De Schepper (carl.deschepper@lne.vlaanderen.be)

AANLEIDING

In de haven van Antwerpen wordt op het Haveneiland de bouw van 10 windturbines gepland. In deel 9.4 van de lokalisatienota bij de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning aanvraag is de impact op de natuur ingeschat. In 2008 was er voor ongeveer hetzelfde gebied al een plan voor 7 windturbines. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) gaf in 2009 hiervoor een gunstig advies, waarbij werd vermeld “dat het ANB geen noemenswaardige effecten ziet ontstaan t.a.v. de aanwezige natuurwaarden”. Volgens de lokalisatienota van de nieuwe aanvraag, wijzigt de invloed op de aanwezige natuurwaarden niet in vergelijking met het vroegere plan.

VRAAGSTELLING

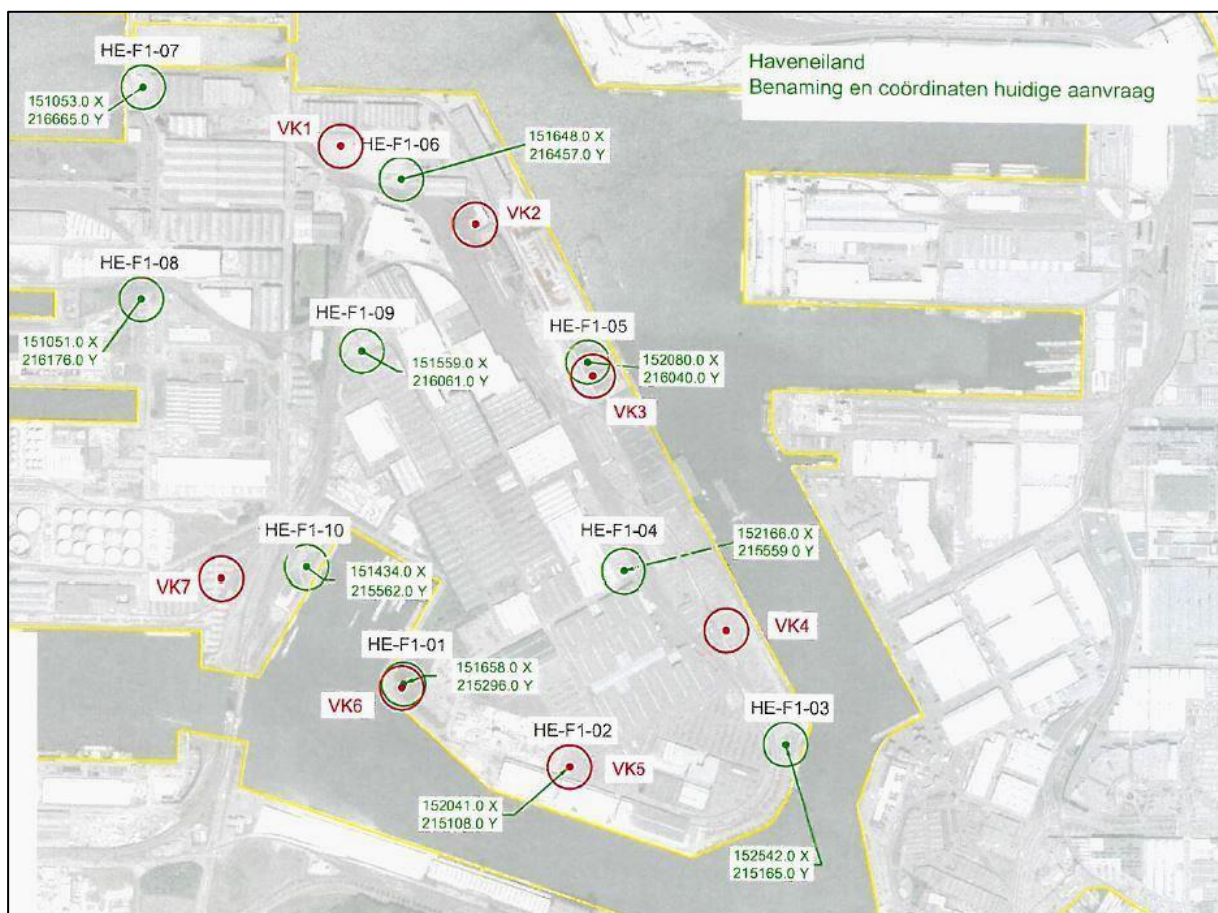
Is de conclusie in de lokalisatienota inzake de mogelijke effecten op natuur correct?

TOELICHTING

1. Beschrijving van de referentiesituatie

1.1 Inleiding

In de lokalisatienota is een correcte beschrijving opgenomen van de gegevens zoals voorgesteld in de Vlaamse risicoatlas vogels-windturbines van het INBO (Everaert *et al.*, 2011). Het INBO beveelt daarnaast aan om steeds alle relevante gegevens te verzamelen, inclusief (losse) gegevens van bijvoorbeeld lokale ornithologen en/of natuurverenigingen (zie deel 3.2 in Everaert *et al.*, 2011). In de huidige aanvraag zijn dergelijke gegevens niet opgenomen. Mogelijk werd verder gewerkt met het dossier uit 2008. Beide plannen zijn vrij gelijkaardig, maar in het huidige plan zijn de locaties wat gewijzigd en zijn meer turbines voorzien (Figuur 1). Er zijn ook een aantal nieuwe evoluties m.b.t. de aanwezige vogelsoorten (zie deel 1.2 van dit advies).

Figuur 1: situering van de geplande windturbines in het huidige plan (HE-F1-01 – HE-F1-10) (groen) en het plan uit 2008 (VK1 – VK7) (rood).

1.2 Soorten die een mogelijk effect kunnen ondervinden

1.2.1 Overwinterende watervogels

Op de dokken rondom de geplande windturbines zijn doorgaans heel weinig overwinterende watervogels aanwezig (gegevens INBO database van gestandaardiseerde watervogeltellingen). Enkel op het Amerikadok (=aan de zuidrand van de geplande windturbines HE-F1-01, HE-F1-02 en HE-F1-10) werden uitzonderlijk grote aantallen van voornamelijk kuifeend en tafeleend vastgesteld, zoals in de winter van 1996-1997 (2844 kuifeenden, 347 tafeleenden). Tijdens de laatste 10 jaar zijn de maximaantallen geringer met max. 223 kuifeenden en 7 tafeleenden (doorgaans wel kleinere aantallen). Op de waterplas aan het Noordkasteel (=tussen de Schelde en het Amerikadok) zijn geregeld grotere aantallen watervogels aanwezig, met tijdens de afgelopen 10 jaar o.m. maximaantallen van 299 kuifeenden, 135 tafeleenden, 82 wilde eenden en 26 grote zaagbekken. In de Vlaamse risicoatlas vogels-windturbines (Everaert et al., 2011) is het Noordkasteel aangegeven met risicoklasse 2 (=belangrijk op lokaal niveau).

Hoewel niet aangegeven in de INBO risicoatlas, is er uitwisseling mogelijk van overwinterende watervogels tussen het Noordkasteel en de meer noordelijk gelegen Ekerse putten (mededeling van watervogelteller Ludo Benoy aan het INBO). De geplande windturbines komen op de verbindingsslijn tussen deze gebieden.

Figuur 2: situering van de geplande windturbines met weergave van de broedlocaties van slechtvalk en gierzwaluw, incl. een risicozone van 300 m rondom deze locaties.

1.2.2 Slechtvalk en huiszwaluw

Op een gebouw van de firma Malt Samga (Figuur 2) nestelt al enkele jaren een slechtvalk in een nestkast (mededeling van Kathleen Quick voor Natuurpunt Antwerpen Noord aan het INBO). Ook huiszwaluwen nestelen daar momenteel (ca. 20 nesten). De slechtvalk jaagt vaak rond het Amerikadok maar ook in verder gelegen gebieden (mededeling van Ludo Benoy aan het INBO).

1.2.3 Gierzwaluw

Aan de hallen van Vollers is een gierzwaluwenkolonie aanwezig (Figuur 2). Tijdens een inventarisatie in 2009 werden daar 91 nesten geteld (mededeling van Kathleen Quick voor Natuurpunt Antwerpen Noord aan het INBO). Tijdens het broedseizoen vliegen de gierzwaluwen veel rond aan de kolonie. Ze jagen ook vaak boven de natuurgebieden in de haven, zoals De Kuifeend. Binnen een straal van 2 km rond het projectgebied zijn nog 2 kolonies aanwezig (mededeling van Kathleen Quick voor Natuurpunt Antwerpen Noord aan het INBO).

2. Inschatting van effecten op natuur

Wat betreft het plan uit 2008 werd het mogelijk negatief effect op overwinterende **watervogels** door ANB als relatief beperkt aanzien ("geen noemenswaardige effecten op de aanwezige natuurwaarden"). De gebieden waar regelmatig overwinterende watervogels aanwezig zijn (o.a. Noordkasteel) liggen op voldoende grote afstand om verstoring te vermijden (zie ook aanbevelingen in Everaert & Peymen (2013)). Omwille van de mogelijke uitwisseling van watervogels tussen het Noordkasteel en de Ekserse putten, zal er een aanvaringskans ontstaan. Gezien het eerder lokale belang (qua aantallen) kan verwacht worden dat het mogelijk effect op de populatie beperkt zal blijven tot een lokaal effect (zie ook Everaert & Peymen (2013)). Deze inschatting past binnen de conclusie van het eerdere ANB advies.

Wat betreft **slechtvalken**, **huiszwaluwen** en **gierzwaluwen** kan een beperkte tot matige impact verwacht worden door mortaliteit. Het grootste aanvaringsrisico zal zich waarschijnlijk voordoen in een straal van \pm 300 m rond de broedlocaties (Figuur 2) (experten oordeel INBO). Zonder een gericht onderzoek is een exacte risicoafstand echter moeilijk met zekerheid te bepalen. Op basis van de beschikbare literatuur (zie o.m. Everaert *et al.* (2011) en Everaert & Peymen (2013)) kan verwacht worden dat het effect op slechtvalk en huiszwaluw relatief beperkt zal zijn (beperkt lokaal effect). Gierzwaluwen vertoeven bijna hun hele leven continu in de lucht. Het is ook gekend dat gierzwaluwen 's nachts al vliegend op grote hoogte slapen. De grootste kans op aanvaring met de geplande windturbines kan verwacht worden tijdens de avond en ochtend als de gierzwaluwen zich verplaatsen tussen de lagere en hogere luchtlagen. Voor de gierzwaluw is daarom een matig effect op de lokale populaties in en rond de haven niet uit te sluiten (zie gradatie van effecten in Everaert & Peymen (2013)).

3. Monitoring en milderende maatregelen

Gezien het potentieel effect op de lokale populatie gierzwaluw, is het aangewezen om de mogelijke impact door mortaliteit in de populatie aan de hallen van Vollers te onderzoeken. Dit kan door het gericht zoeken van slachtoffers onder de windturbines HE-F1-06 tot HE-F1-09 gedurende minstens het eerste broedseizoen (begin juni tot eind augustus) na de start van de exploitatie. Indien uit het onderzoek zou blijken dat er betekenisvolle (sterk negatieve) effecten optreden (zie gradatie van effecten in Everaert & Peymen (2013)), kan getracht worden om milderende maatregelen toe te passen, zoals een herlokalisatie van de broedkolonie buiten het projectgebied.

CONCLUSIE

De conclusie in de lokalisatienota inzake de mogelijke effecten op natuur, is grotendeels correct. Er dient wel rekening gehouden te worden met een mogelijk matig negatief effect op de aanwezige populatie gierzwaluw. Het is daarom aangewezen om een tijdelijke monitoring te voorzien bij de geplande windturbines HE-F1-06 tot HE-F1-09. Indien er betekenisvolle (sterk negatieve) effecten zouden optreden, kan getracht worden om milderende maatregelen toe te passen.

REFERENTIES

Everaert J., Peymen J. & van Straaten D. (2011). Risico's voor vogels en vleermuizen bij geplande windturbines in Vlaanderen. Dynamisch beslissingsondersteunend instrument. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.R.2011.32. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), Brussel. 110 pp.

Everaert J. & Peymen J. (2013). Aanvullingen op het rapport "Risico's voor vogels en vleermuizen bij geplande windturbines in Vlaanderen (INBO.R.2011.32)". Aanzet voor een beoordelings- en significantiekader'. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.R.2013.44. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), Brussel. 33 pp.